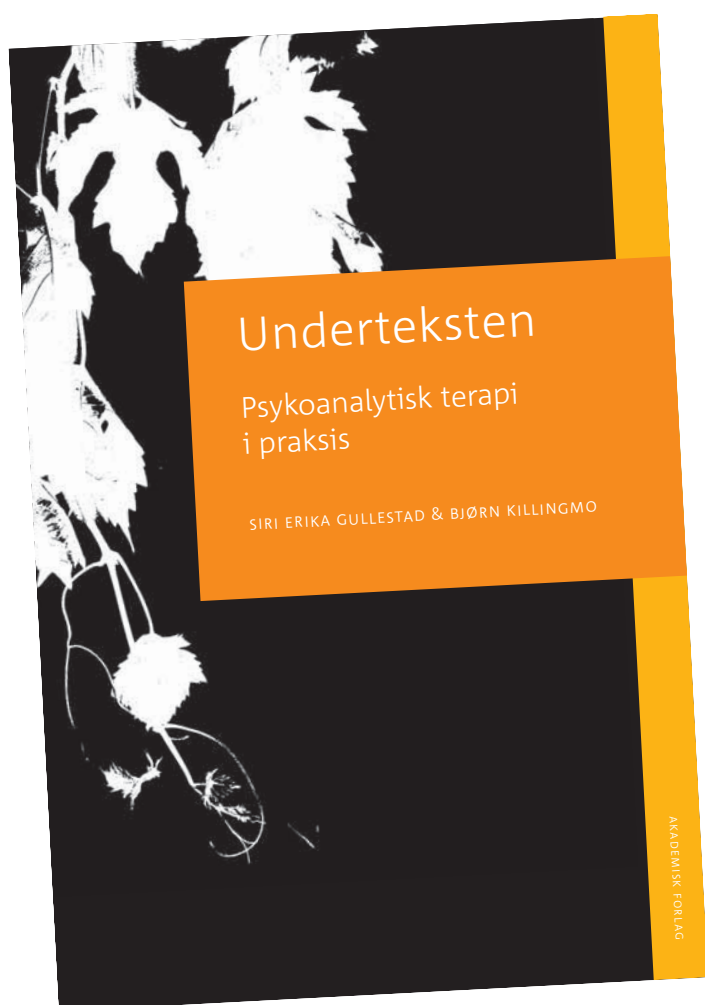

Underteksten

– Psykoanalytisk terapi i praksis

På den aktuelle terapeutiske scene, hvor flere terapiformer anviser korte veje til helbredelse, er det tankevækkende at læse om forskellige grunde til at vælge en længerevarende, dybdepsykologisk terapiform.

Anmeldelse ■ Af Anna Sillemann & Helle Østerby Andersen

■ "Underteksten – Psykoanalytisk terapi i praksis" henvender sig til alle, som interesserer sig for psykoterapi. Den kan med fordel læses af både begyndere og af mere erfarne i faget. Der er tale om en moderne bog, hvor nyere begreber som fx mentalisering tages under kærlig analyse og integreres i den psykoanalytiske tænkning. Andre begreber ses i historiske perspektiv og vurderes ikke at have gyldighed i dag. Terapeuten ses nu ikke mere som en neutral iagttager, men som deltager i et emotionelt samspil med patienten.

På den aktuelle terapeutiske scene, hvor flere terapiformer anviser korte veje til helbredelse, er det tankevækkende at læse om forskellige grunde til at vælge en længerevarende, dybdepsykologisk terapiform.

Bogens titel henviser til et forhold af central betydning for en psykoanalytisk teori og metode. Med overskriften *Underteksten* betoner forfatterne det, der ligger under den manifesterede overflade. Det, der også siges bag om ordene. At opfange dette latente niveau i patientens tale kræver et særligt lytteperspektiv, som ikke kun er rettet mod det bevidste og det ubevidste indhold:

"Det er også rettet mod patientens sproglige form, tonefald, mimik, blik, vejrtrækning og ikke mindst hans generelle "stil" eller væsenstræk, der ofte kommer til udtryk i en særlig kropsholdning." (p. 30)

Tyngdepunkt: det kliniske arbejde

Bogen falder i tre dele. Første del handler om det *teoretiske grundlag*. Forfatterne gør lidt op med den dogmatiske og konservative tradition. Dog uden at bryde med driftsteori. De anerkender, at psykoanalytisk teori er under kon-

stant forandring, og at mangfoldigheden i den moderne psykoanalyse betyder, at man må vælge sit eget analytiske udgangspunkt.

Forfatterne beskriver deres som relationel karakteranalyse. De søger at integrere dette perspektiv i en moderne objektrelational sammenhæng, hvor den psykoanalytiske proces forstås og beskrives som en relation mellem patient og terapeut, som begge deltager i et emotionelt samspil. Teoriens nøglebegreber gennemgås såvel som spørgsmålet om den epistemologiske position, herunder inter-subjektivitets perspektivet.

Anden del er bogens længste og handler om *det kliniske arbejde*. Man kommer tæt på metoden i det analytiske arbejde, og hvis man kunne ønske sig nogle praktiske retningslinjer i sit terapeutiske arbejde, har man noget at se frem til. Man kan slå op under terapeuten's interventioner og finde en gennemgang af tolkning, spørgeform, spejling, påpegning, konfrontation etc., alt sammen illustreret med gode eksempler.

Afsnittet om affekt må fremhæves, den spiller en vigtig rolle i klinisk praksis, da det er patientens følelser, der farver materialet og dynamikken i den terapeutiske relation. Der er en god skelnen mellem to typer af affekt. Den strukturaliserede, som er patientens fortælling om affekt, og så den aktualiserede affekt, som er den affekt, der opstår her og nu i samspillet med terapeuten.

Også afsnittet om mentalisering skal fremhæves. Forfatterne udfolder begrebet på en måde, så man kommer på tæt hold af patienter, hvis sprog ikke er affektbærende, og hvor man som terapeut undrer sig over, at man ikke bliver bevæget af patientens tale. Dette kommer naturligvis til at præge relationen, og spørgsmålet bliver så, hvordan terapeuten formår at komme i en meningsfuld dialog med patienten, så dialogen ikke blot bliver tomme ord.

Hvornår har terapien nået sit mål, hvornår kan man vide, om man skal til at afslutte terapien? I klinisk perspektiv er det naturligvis en individuel sag, men forfatterne viser, hvordan terapeuten, helt overordnet, kan vurdere patientens udvikling ud fra fire relationelle kategorier: 1) Forholdet til andre. 2) Forholdet til eget selv. 3) Strukturel elasticitet. 4) Oplevelsesfyldte.

Fra undertekst til overtekst

Tredje del: *Teori om forandring* runder bogen af med betragtninger om, hvordan tilsyneladende uforståelige symptomer og følelser langsomt bliver forståelige, får mening. Kapitlet diskuterer forskellige kurative faktorer fra modellering og identifikation med terapeuten's reflekterende modus, til tilbagevækning af projektioner og endeligt patientens udvikling hen imod at kunne slippe taget om gamle, stivnede forventninger.

Vi får afslutningsvis præsenteret en model for evaluering af det terapeutiske forløb, som forfatterne kalder dybdeinterviewet. Der er tale om et åbent interview, hvor patienten opfordres til at associere over sin egen oplevelse af hele behandlingsforløbet.

Et uddrag af dette lyder sådan:

"... der var jo mange hændelser i mit liv, som var sort-hvide billeder, som var sådan nogle kendsgerninger. Det skete dengang, og sådan er livet og sådan noget. Det er lidt sådan nogle sort-hvide billeder, som – da jeg begyndte at tale med hende (terapeuten), så begyndte det ligesom at røre på sig og få farve og lugt. Det begyndte at bevæge sig, og det affødte megen sorg ... – på et eller andet tidspunkt så tænkte jeg, nu ved jeg i grunden nok. På en måde. Og nu er det i grunden mit eget ansvar." (p. 30).

- - -

Bogen kan anbefales på det varmeste. Både som en håndbog i terapeutisk arbejde og som oplæg til diskussion og læring i undervisnings- og supervisionssammenhæng. Man inviteres ikke blot med ind i det terapeutiske rum, men også ind i to vidende og erfarne psykoanalytikerens univers, hvor underteksten er fremhævet til overtekst.

Anna Sillemann & Helle Østerby Andersen

BOGDATA ■

Siri, Erika Gullestad og Bjørn Killingmo: *Underteksten – Psykoanalytisk terapi i praksis*. Akademisk Forlag, 2007. 329 sider, 299 kr.